

Informacje o książce

Autor: Piotr M. Majewski

Wydawca: TRIO

Rok wydania: 2004

Stron: 324

Wymiary: 20,6 x 14,5 x 1,7 cm

Oprawa: miękka

ISBN: 83-88542-83-4

Recenzja

Pchnięty nagłym impulsem przeczytania książki spoza branży udałem się do osiedlowej biblioteki, gdzie przypadkiem dostrzegłem pozycję Piotra Majewskiego pt. „Nierozegrana kampania. Możliwości obronne Czechosłowacji jesienią 1938 roku”. Poruszony w książce temat zaciekał mnie i (wbrew wcześniejszym postanowieniom) wypożyczyłem ją i przeczytałem. Uprzedzając nieco bardziej szczegółowy opis i ocenę publikacji powiem, że warto ją przeczytać.

Autor odchodzi od stosowanego zwykle w książkach czy artykułach dotyczących tematyki „okołomonachijskiej” schematu: kwestie polityczne są ukazane w wielkim skrócie i na tyle tylko, ile wymaga zasadniczy temat książki.

Przeważająca część publikacji dotyczy kwestii czysto wojskowych. W dziewięciu rozdziałach autor opisuje po kolei: położenie polityczne i wojskowe Czechosłowacji w obliczu żądań niemieckich, z uwzględnieniem stanowiska innych państw sąsiadujących i oceny przydatności (i realności) zawartych przez Czechosłowację sojuszy, system mobilizacyjny, przebieg mobilizacji i problemy narodowościowe oraz ich wpływ na siłę armii, organizację, uzbrojenie i możliwości bojowe poszczególnych rodzajów sił zbrojnych, poziom fachowy kadry oficerskiej, wreszcie system fortyfikacyjny, ze szczególnym zwróceniem uwagi na jego słabe strony. Na końcu zaprezentowano ocenę przygotowanych przez strony potencjalnego konfliktu planów operacyjnych i realność ich realizacji.

Szczególnie cenne i dające najlepszy obraz armii czechosłowackiej jest moim zdaniem porównanie możliwości bojowych wielkich jednostek polskich i czechosłowackich. Porównanie

Wpisany przez Paweł Zatryb
wtorek, 15 listopada 2022 08:09 -

to wypada zdecydowanie na korzyść naszej armii (jeden przykład: czechosłowacka dywizja piechoty nie miała żadnej broni przeciwlotniczej). Drugim kryterium jest ocena wyższej kadry dowódczej obu armii. Tu sytuacja jest zbliżona: tak jak w II Rzeczypospolitej większość wyższych stanowisk dowódczych obsadzają byli żołnierze Legionów Polskich, tak w armii czechosłowackiej są to byli członkowie Legionu Czechosłowackiego (tego z wojny domowej w Rosji). W obu armiach przy obsadzie wyższych stanowisk obowiązywała więc często zasada „nie matura, lecz chęć szczerą...”, a więc nie kompetencje, a dawne zasługi (patrz chociażby gen. Dąb-Biernacki). Na tle większości generalicji pozytywnie odróżnia się dobrze wyszkolona młodsza kadra oficerska obu armii, ale i ona (w polskim przypadku) okaże się nieprzygotowana do wyzwań stawianych przez Blitzkrieg.

Lektura pozwala więc na zweryfikowanie od lat pokutującej w polskiej historiografii tezy, że armia czechosłowacka była silna, świetnie uzbrojona i schowana za potężnymi umocnieniami, a skapitulowała bez walki, bo Czesi to tchórze, a ich politycy nie śmieli przeciwstawić się Hitlerowi.

Otóż nie. Okazuje się, że uzbrojenie armii czechosłowackiej było co prawda w większości nowoczesne, ale mieli go za mało. Fortyfikacjom daleko było do pełnego ukończenia, a na głównym odcinku planowanego przez Niemców przełamania ciężkich umocnień było niewiele (choć Mława czy grecka linia Metaksasa też były niewykończone, a sprawiły Niemcom spory kłopot). Dużym problemem był odsetek poborowych pochodzących z mniejszości narodowych, ale Czesi i większość Słowaków chcieli się bić za swój kraj.

Cenne uzupełnienie publikacji stanowią fotografie i kilkadziesiąt tabel przedstawiających różne aspekty armii czechosłowackiej. Przy czym autor nie ogranicza się w swojej książce do analizy samej armii, ale stara się także określić jej szanse w konfrontacji z Wehrmachtem. Tym samym, w przeciwieństwie do dawniejszych publikacji, jego ocena ma charakter bardziej kompleksowy, a przez to bliższy prawdy. Nieco mniej przekonujące są tu jedynie zamieszczone pod koniec książki rozważania na temat hipotetycznego rozwoju wydarzeń w razie wybuchu konfliktu, ale niektórym czytelnikom wydadzą się one zapewne interesujące.

Książka została napisana w oparciu o ponad sto pozycji: czeskich, niemieckich, polskich, anglojęzycznych i innych. Zawiera 46 fotografii i 7 map. Podczas lektury warto korzystać z tych ostatnich, ponieważ znacząco ułatwiają zrozumienie wywodów autora.

Dla zainteresowanych historią II wojny światowej będzie to z pewnością wartościowa lektura. Poza wszystkim innym, książka pozwala też zobaczyć kampanię wrześniową i wydarzenia ją poprzedzające w nieco szerszym kontekście.

Autor: *Paweł Zatryb*

Opublikowano 15.11.2022 r.